

Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi¹

Ezgi SUMBAS²

Özcan SEZER³

Geliş Tarihi: 2017-01-31

Kabul Tarihi: 2017-04-03

Öz

Bu araştırmada, önce ortaokul 6. ve 7. sınıfa devam etmekte olan öğrencilerin anne ve babalarına güvenli bağlanmalarında; cinsiyet, okulöncesi çağda bakım alma durumları, kardeş sayısı, sınıf düzeyi, okul başarı durumları ve anne babaların eğitim düzeylerine göre fark olup olmadığı incelenmiş, daha sonra çocukların anne ve babalarına bağlanma düzeyleri ile umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırma düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 Eğitim Öğretim Bahar Döneminde Kayseri Melikgazi İlçesinde çeşitli devlet ortaokullarına devam eden 685 (Kız = 368, Erkek = 317) öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği, Çocuklarda Umut Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bulgulara göre; çocukların annelerine güvenli bağlanmalarının annelerin ve babaların eğitim düzeyleri ve çocukların okul başarıları açısından anlamlı olarak farklılaştığı, babalarına güvenli bağlanmalarının ise sadece okul başarıları açısından anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Çocukların anne babalarına güvenli bağlanmaları ile umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırma düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda; çocukların anne babalarına güvenli bağlanmaları ile umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırmaları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Regresyon analizi sonucuna göre anneye bağlanma toplam puanları umut toplam puanlarının ve sosyal karşılaştırma toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısıdır. Anneye bağlanma toplam puanı, umut toplam puanının %11'ini, sosyal karşılaştırma toplam puanlarının %10'unu yordamaktadır. Regresyon analizi sonucuna göre babaya bağlanma toplam puanları umut toplam puanlarının ve sosyal karşılaştırma toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısıdır. Babaya bağlanma toplam puanı, umut toplam puanının %11'ini, sosyal karşılaştırma toplam puanlarının %10'unu yordamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul öğrencisi, bağlanma, umut, sosyal karşılaştırma.

¹ Bu çalışmanın bir kısmı XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde (Mersin Üniversitesi) sözlü bildiri olarak sunulmuştur

² Araş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, ezgi.sumbas@inonu.edu.tr. Çalışmayla ilgili yazışmalar Ezgi Sumbas ile yapılabilir.

³ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, ozcan.sezer@inonu.edu.tr

The Examination of Middle School Students' Attachment to Their Parents

Submitted by 2017-01-31

Accepted by 2017-04-03

Abstract

In this research, firstly whether students' attending secondary schools' 6th and 7th grades secure attachment to their parents changes according to their parents' gender, preschool care status, number of siblings, grade level, school achievement status and educational level of parents were investigated. Then whether there is a relationship between the level of attachment of children to their parents and the levels of hope and social comparison were examined. The sample of the research was composed of 685 (Female = 368, male = 317) students attending to various state secondary schools in Kayseri Melikgazi District in 2014-2015 Education Spring Semester. Kerns Secure Attachment Scale, Social Comparison Scale, Hope in Childhood Scale and Personal Information Form were used as data collection tools in this study. According to findings; it has been found that the secure attachment of children to their mothers differed significantly in terms of educational levels of mothers and fathers and children's school achievement and that their secure attachment to their fathers was significant only in terms of school success. The result of simple regression analysis conducted to determine the relationship between secure connections of children to their parents, levels of hope and social comparison indicated a positive relationship between children's secure attachment to their parents, their level of hope and social comparisons.

Keywords: Secondary school student, attachment, hope, social comparison.

Giriş

Bağlanma, birey ile başka özel kişiler arasında gelişen duygusal bağ ya da ilişkidir. Bağlanma terimi ile anne babalarla bebekler arasında olumlu ve karşılıklı bir ilişkinin kurulması belirtilmektedir (Gander ve Gardiner, 2010). Bağlanma sürecinde bebek için ilk figür çoğunlukla anne olmaktadır. Bebekler annesinden başka, bir ya da birden fazla figüre bağlanabilirler (Ainsworth, 1974). Birincil figür olan anne varlığını her zaman korur ve çocuk açlık veya yorgunluk hissettiğinde yine anneye yönelir (Bowlby, 2012a; Donate-Bartfield ve Passman, 1992). Çocuklar annelerini tercih etme eğiliminde olsalar da kendilerine bakan diğer kişileri de kısa sürede fark ederler (Sezer, 2012).

Bowlby'ye (2012b) göre bağlanma biyolojik donanımla ilişkilidir. Bebeğin anneye bağlanmasında beslenmesinin etkili olduğu görüşü desteklenmemektedir (Harlow ve Harlow 1966; Ainsworth ve Tracy, 1972; Bowlby, 2012b).

Annenin doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası düşünce ve yaşantıları anneye çocuk arasında kurulacak bağın oluşumunu etkilemektedir (Bifulco ve ark. 2004; Sabuncuoğlu ve Berkem, 2006; Kökçü ve Kesebir, 2010; Peterson ve Mehl, 1978; Ringler, Kennell, Jarvella, Navojosky, Marshall ve Klaus, 1975). Güvensiz bağlanma, anne ile bebek arasındaki ilişkinin olumsuz nitelikte olmasıdır. Bu durumda bebek, anneden kaçınmaya çalışmakta ya da anneye karşı tutarsız tepkiler vermektedir. Kaygılı ve ikircikli bir çocuk annesini sıkıca tutmaya ve mızız olmaya eğilimlidir (Bowlby, 2012b). Güvenli bağlanma anne ile bebek arasındaki ilişkinin olumlu nitelikte olmasıdır. Bu bebekler anneye bir araya geldiklerinde anneye temas ve yakınlık kurabilmek ya da en azından iletişim kurmak için annelerinin yakınında olmak isterler (Ainsworth ve Bell, 1974).

Güvenli bağlanma; bebeğin bilişsel becerilerinin gelişimini (Roggman, 1991), benlik saygısını, sosyal becerilerini, empati kurma yeteneğini ve okulda çeşitli alanlarda faal olmasını etkilemektedir (Granot ve Maysel, 2001; Berk, 2013). Çocuğun güvenli bağlanmasını ailede kardeşlerin birbirleriyle ilişkileri, anne babanın aileye yeni katılan bebeğe ve diğer çocuklara yönelik tutumu, çocuğun doğum sırası, kardeş sayısı ve kardeşlerin cinsiyetleri etkileyebilmektedir (Adler, 2004). Teti, Corns ve Das Eiden (1995) anne ve babanın bebekle daha fazla ilgilenmelerinin büyük çocuğun anne ve babaya yönelik güvenli bağlanmasını azaltabildiğini belirtmektedirler.

Çocuğun ebeveynleriyle olan ilişkisinde babaya bağlanmanın da önemli olduğu görülmektedir (Lamb,1975). Baba; cinsiyet rol modeli, arkadaş, moral öğretmeni ve anne ile birlikte çocuğa bakım veren kişidir (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2004). Babanın bebeğin

bakım sürecine katılımının arması bağlanma ilişkisini olumlu yönde etkilemektedir (Beitel ve Parke, 1998; Akt. Berk, 2013; Santrock, 2011). Babaların bebek ile olan bağlanma ilişkisine dair çalışmaların sınırlı olduğu gözlenmektedir (Van Ijzendoorn, Vereijken, Bakermans-Kranenburg ve MarianneRixsen-Walraven, 2004). Bazı çalışmalar bebeğin güvenli bağlanma geliştirmesinde babanın da etkili olduğunu göstermektedir (Lamb, 1975; Grossmann, Grossmann, Fremmer-Bombik, Kindler, Scheuerer-Englisch2002; Lewis ve Lamb, 2003). Çocukların anne babaları dışında, başkaları tarafından büyütmelerinin bazı sorunlara yol açtığı görülmektedir. Bakıcının sık sık değişmesi veya yetersiz bir bakıcı olması çocukta bazı gelişimsel sorunlara yol açmaktadır. Büyükanne tarafından bakılan ve aileden uzakta büyüyen çocukların anne ve babalarından soğudukları ve daha sonra kendi aile ortamına uyum sağlamakta güçlük çektiklerini görülmektedir. Bununla birlikte en tercih edilen ve uygun sayılabilecek bakım şekli büyükanenin çocuğun bakımını üstlenmesidir (Razon,1981; Razon, 1990).

Bağlanma ile ilişkili olan değişkenlerden ilki umuttur. Bailey ve Snyder'e (2010) göre umut bireyin hedefleri için harekete geçme güdüsü ve bu hedeflere ulaşma yollarını birlikte düşünme sürecidir. Umut düzeyi yüksek olan bireyler hedeflerine ulaşabilmek adına birçok yol bulabileceklerine inanmaktadırlar (Irving, Snyder ve Crowson, 1998). Simmons, Gooty, Nelson ve Little (2009) tarafından bağlanmaya dair bir model geliştirme aşamasında ele alınan umut kavramı bu araştırmada önemli amaçlara ulaşmaya yönelik inanç olarak tanımlanmıştır. Umut düzeyi yüksek olan bireyler hedeflerine ulaşabilmek adına birçok yol bulabileceklerine inanmaktadırlar (Irving, Snyder ve Crowson, 1998). Umutlu bireylerin geleceğe yönelik beklentileri olumludur. Umutlu bireyler karşılaştıkları sorunlarla başarılı bir şekilde başa çıkabilmekte ve kendilerini daha olumlu algılamaktadırlar (Snyder, LaPointe, Crowson ve Early, 1998; Snyder, Feldman, Taylor, Schroeder ve Adams, 2000).Çünkü umut düzeyi yüksek olan bireyler duygusal olarak kendilerini daha kolay toparlamakta ve daha az stres belirtisi göstermektedirler (Valle, Huebner ve Suldo, 2006).

Benlik kavramı, bireyin benliğine atfettiği nitelikler üzerindeki düşünceleri ve bilgileridir (Bee ve Boyd, 2009). Benliğe dair farkındalık bebeklik döneminden itibaren oluşmaya başlamaktadır. Dört yaşından itibaren çocuklar hem kendilerine hem de diğer insanlara dair tanımlarına psikolojik özellikleri ve duygularını dahil etmektedirler (Santrock, 2011). Kişinin kendisini değerlendirmesi ve sosyal, duygusal ve fiziksel gereksinimlerini gidermek için kendini başkalarıyla kıyaslayarak oluşturduğu kendine ilişkin algıları sosyal karşılaştırma olarak tanımlanmaktadır (Erözkan, 2011; Öngider, 2013). Güvenli bağlanmaya

sahip bireyin kendisine ve çevresine yönelik algıları olumludur. Kişi kendisini sevmeye değer bulur ve başkalarını da güvenilir kabul eder. Kayıtsız bağlanması olan birey kendisini değerli görür fakat başkalarına yönelik algıları negatiftir. Korkulu bağlanmada ise bireyin kendine ve çevresine yönelik algı ve değerlendirmeleri olumsuzdur. Bu tür bağlanma örüntüsüne sahip olan bireyler kendilerini sevmeye değer bulmaz ve başkalarına değer vermezler (Gündüz, 2013).

Orta çocukluk döneminde çeşitli gelişim alanlarında önemli değişimler görülür. Bu değişimlerden bazıları zihinsel gelişimle ilgili olarak belleğin gelişmesi, somut düşünmeden soyut düşünmeye geçme ve problem çözme becerilerinin artmasıdır. Ayrıca bu dönemde cinsiyet rollerinin öğrenildiği ve akademik öz yeterlik duygularının geliştiği de görülmektedir. Orta çocukluk döneminde bellek gelişir, somut düşünmeden soyut düşünmeye geçilir, problem çözme becerileri artar. Bu dönemde bağlanma figürü olarak anne babadan sonra akranlar önem kazanmaktadır (Bee ve Boyd, 2009).

İlgili literatüre bakıldığında okul öncesi ve ergenlik dönemindeki çocuğun anneye bağlanmasıyla ilgili pek çok çalışmaya rastlanırken (Aksel ve Kaplan, 2013; Akgün ve Mellier, 2014; Algan ve Şendil, 2013; Arslan, 2008; Atik, 2013; Aytın, 2014; Bayraktar, Sayıl ve Kumru, 2009; Deniz, 2006; Karakuş, 2012; Keskin ve Çam, 2008; Kocayörük, 2009; Morsünbül, 2005; Özdemir ve Koruklu, 2013; Taş Zalluhoğlu, 2015; Türköz, 2007; Uluç, 2005; Ural, Güven, Sezer, Azkeskin ve Yılmaz, 2015; Yolalan 2013), orta çocukluk döneminde hem anne hem de babaya bağlanmanın birlikte ele alındığı az sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir (Sümer ve Anafarta-Şendağ; 2009; Özen ve Aktan, 2010; Bacanlı ve Sürücü, 2011, Kırimer ve diğ., 2014). Bu araştırmalardan Sümer ve Anafarta-Şendağ'ın (2009) araştırma sonuçlarına göre anne ve babaya güvenli bağlanmanın birbirinden bağımsız olarak bütün benlik alanlarında olumlu değerlendirmeye ve düşük kaygıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Özen ve Aktan'ın (2010) bağlanma ve zorbalık konusunda yaptıkları araştırmada güvenli bağlanma ile zorbalığa maruz kalma ve zorbalık gösterme arasında olumsuz yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Bacanlı ve Sürücü (2011) anneye bağlanmanın kariyer gelişiminin en güçlü yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kırimer ve diğ. (2014) araştırmalarında ebeveyne güvenli bağlanma, arkadaşlara bağlanma, sürekli kaygı, benlik algısı, arkadaşlık kalitesi ve yaşam doyumu ile pozitif yönde ve anlamlı olarak ilişkili bulmuşlardır.

Yapılan çalışmalarda çocuğun gelişiminde annenin varlığı kadar babanın varlığının da önemli olduğu vurgulanmaktadır. Literatürde daha çok anneye bağlanmadan söz ediliyor olsa da, yapılan çalışmalarda babanın da aile içerisinde önemli bir öge olduğuna vurgu yapılmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada anneye güvenli bağlanma yanında babaya güvenli bağlanma da araştırılmak istenmiştir. Yapılan literatür incelemesinde orta çocukluk dönemindeki çocukların anne babaya bağlanmaları konusundaki araştırmaların sınırlı sayıda olduğu (Sümer ve Anafarta-Şendağ, 2009; Özen ve Aktan, 2010; Kırımer ve diğ., 2014) gözlenmiş ve bu alanda araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu araştırmanın amacı, 11-12 yaşlarındaki çocukların anne babalarına bağlanmalarını onların; cinsiyetleri, okulöncesi (0-6 çağ) yaşlarında bakım alma durumları, kardeş sayıları, sınıf düzeyleri, okul başarıları ve anne babalarının eğitim düzeylerine göre saptamak; ayrıca çocukların anne babalarına bağlanma düzeyleri ile umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Döneminde, Kayseri Melikgazi ilçesinde devlet ortaokullarına devam eden 6. ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu devlet okullarından seçkisiz örneklem yoluyla seçilen altı ortaokula devam eden ve uygulama günü okulda bulunan 685 öğrenci (kız: 368, % 53.7; erkek: 317, % 46.3) oluşturmaktadır. Örneklem dahil olan altıncı sınıf öğrencilerinin sayısı 363 (%53), yedinci sınıf öğrencilerinin sayısı ise 322 (%47)'dir.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin; cinsiyet, okulöncesi çağda bakım alma durumu, kardeş sayıları, sınıf düzeyleri, okul başarıları, anne ve babalarının eğitim düzeyine ilişkin bilgileri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Kerns, Klepac ve Cole (1996) tarafından geliştirilen Kerns Güvenli Bağlanma Ölçeği (KGBÖ), Sümer ve Anafarta-Şendağ (2009) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 9-12 yaşlarındaki çocukların anne ve babalarına güvenli bağlanma düzeylerini ortaya koyan ölçek, anne ve baba formu olmak üzere her biri 15 madde içeren iki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekten en az 15 puan, en fazla 60 puan alınabilmektedir. Ölçeğin anne formu için iç tutarlılık katsayısı .84, baba formu için iç tutarlılık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bu

araştırma için yapılan ölçeğin iç tutarlılık analizleri sonucunda anne alt formunun iç tutarlılık katsayısı .76, baba alt ölçeği için ise .80 olarak bulunmuştur.

Snyder ve diğ. (1997) tarafından geliştirilen Çocuklarda Umut Ölçeği (ÇUÖ), Atik ve Kemer (2009) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Çocukların sürekli umut seviyelerini belirlemek için kullanılan 6 maddeli likert tipi olan ölçek, “Amaca ulaşma yolları” ve “Amaca güdülenme” olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 36’dır. Tüm ölçeğin Cronbach Alfası .74 olarak bulunmuştur. Test tekrar test korelasyon katsayısı pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($r=.57, p<.01$). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa değeri .72 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ), Şahin ve Şahin (1992) tarafından, diğer insanlarla kıyasladığında kişinin kendisini nasıl gördüğüne ilişkin algısını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten yüksek puan almak olumlu kişisel algıyı, düşük puan almak ise olumsuz kişisel algıyı göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri .89 olarak bulunmuştur. SKÖ’nin, Beck Depresyon Envanteri ile korelasyonu $-.19, (p<.000)$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa değeri .83 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için öncelikle Milli Eğitimden ve ilgili kurumlardan izinler alınmıştır. Sonra okullara gidilmiş ve uygulamaya başlamadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve ölçeklerin nasıl işaretleneceği hakkında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyenlere ölçekler bir takım halinde verilmiş ve uygulama ortalama 40 dakika sürmüştür.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler, t testi, varyans analizi ve basit regresyon analizi kullanılmıştır. Analizler için SPSS 20 paket programından yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle çocukların anne ve babalarına güvenli bağlanmaları; cinsiyet, okulöncesi çağda bakım alma durumu, kardeş sayısı, sınıf düzeyi, okul başarısı, anne ve babalarının eğitim düzeyine göre analiz edilmiştir. Daha sonra anne ve babalarına güvenli

bağlanmaları ile umut düzeyi ve sosyal karşılaştırmaları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bunlara ilişkin sonuçlar aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Öğrencilerin annelerine güvenli bağlanmaları ile çeşitli değişkenlere ilişkin analiz sonuçları aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Anneye Güvenli bağlanma ve betimsel değerler*

Değişkenler	Alt Değişkenler	Anneye Güvenli Bağlanma					
		n	x	ss	sd	F\ t	p
Cinsiyet	Kız	368	47.19	7.21460	683	.739	.460
	Erkek	317	46.80	6.52194			
Bakım Verme Durumu	Sadece Anne baba	491	47.01	6.89734	683	-.020	.984
	Anne baba ile diğerleri						
Kardeş sayısı	Sadece Anne baba	194	47.02	6.92629			
	Anne baba ile diğerleri						
Sınıf	Tek Çocuk	82	47.63	6.19540	3	2.606	.051
	2	265	47.73	7.03267	681		
	3	247	46.12	6.61234	684		
	4 ve Üstü	91	46.76	7.65808			
Okul Başarısı	6.Sınıf	63	47.45	6.59524	683	1.763	.078
	7.sınıf	322	46.52	7.20771			
Anne Eğitim D.	Zayıfı var	62	43.61	7.35149	2	12.335	.000*
	Zayıfı yok	56	44.98	7.51844	682		
	Teşekkür /Takdir	567	47.59	6.64962	684		
	İlkokul	131	47.36	6.57525	3	3.615	.013*
Baba Eğitim D.	Ortaokul	147	45.40	7.43350	681		
	Lise	225	47.26	6.72283	684		
	Ünv. /Yük.Ok.	182	47.75	6.75023			
	İlkokul	131	48.01	6.47397	3	4.475	.004*
Baba Eğitim D.	Ortaokul	147	46.38	6.87485	681		
	Lise	225	45.96	7.21221	684		
	Ünv. /Yük.Ok.	182	48.00	6.59436			

Öğrencilerin babalarına güvenli bağlanmaları ile çeşitli değişkenlere ilişkin analiz sonuçları aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Babaya güvenli bağlanma ve betimsel değerler

Değişkenler	Alt Değişkenler		Babaya Güv. Bağ.				
	n	x	ss	sd	F\ t	p	
Cinsiyet	Kız	368	46.36	7.49782	683	-.640	.523
	Erkek	317	46.73	7.54171			
Bakım Verme Durumu	Sadece Anne baba Anne baba ile diğerleri	491	46.69	7.15647	310,678	.821	.412
	Sadece Anne baba Anne baba ile diğerleri	194	46.13	8.36017			
Kardeş sayısı	Tek Çocuk	82	46.01	7.39118	3	2.229	.084
	2	265	47.47	7.69347	681		
	3	247	45.95	7.11160	684		
	4 ve Üstü	91	45.90	8.00008			
Sınıf	6.Sınıf	363	46.79	7.23483	683	.926	.355
	7.sınıf	322	46.25	7.82034			
Okul Başarısı	Zayıfı var	62	42.69	7.83428	2	10.629	.000*
	Zayıfı yok	56	44.69	8.23721	682		
	Teşekkür /Takdir	567	47.11	7.27851	684		
	İlkokul	81	45.96	7.45235	3	2.005	.112
Anne Eğitim D.	Ortaokul	124	45.49	8.05152	681		
	Lise	234	46.97	6.97729	684		
	Ünv. /Yük.Ok.	246	47.25	7.68883			
	İlkokul	81	46.96	6.97933	3	1.249	.291
Baba Eğitim D.	Ortaokul	124	45.62	8.03811	681		
	Lise	234	46.29	7.23553	684		
	Ünv. /Yük.Ok.	246	47.10	7.65972			

Tablo 1 ve 2’de görüldüğü gibi anneye ve babaya güvenli bağlanma okul başarısı ve anne eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Karnesinden dolayı teşekkür ya da takdir belgesi alan öğrencilerin anneye güvenli bağlanma puanları ($\bar{X} = 47.59$), zayıfı olan ($\bar{X} = 43.61$), ve zayıfı olmadığı halde bir başarı belgesi alamamış olan ($\bar{X} = 44.98$), öğrencilerin anneye güvenli bağlanma puanlarından anlamlı derecede yüksektir ($p < .05$). Teşekkür ya da takdir belgesi alan öğrencilerin babalarına güvenli bağlanma puanları ($\bar{X} = 47.11$), zayıfı olan öğrencilerin babalarına güvenli bağlanma puanlarından ($\bar{X} = 42.69$), anlamlı derecede yüksektir ($p < .05$).

Tablo 1’de görüldüğü gibi, annelerinin eğitim düzeyine göre çocukların annelerine güvenli bağlanma puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonucunda çocuklardan anneleri; ilkökul mezunu olanların ($\bar{X} = 47.36$), ortaokul mezunu olanların ($\bar{X} = 45.40$), lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{X} = 47.26$), fakülte/ yüksekökol mezunu olanların ($\bar{X} = 47.75$) annelerine güvenli bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p < .05$). Anneleri fakülte/yüksekökol mezunu olan öğrencilerin annelerine güvenli bağlanma puanları, anneleri ortaokul mezunu olan öğrencilerin annelerine güvenli bağlanma puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Babaların eğitim düzeyine göre anneye ve babaya güvenli bağlanma puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ortaya koymak için ANOVA yapılmıştır. Analizin sonucunda babaları fakülte/yüksekökol mezunu olan öğrencilerin anneye güvenli bağlanma puanları ($\bar{X} = 47.25$), babası lise ve dengi okul mezunu olan öğrencilerin anneye güvenli bağlanma puanlarından ($\bar{X} = 46.97$) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Fark anlamlıdır ($p < .05$).

Anneye güvenli bağlanma ile sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı ve bakım verme durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Babaya güvenli bağlanma ile sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı, bakım verme durumu, anne ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Öğrencilerin anneye güvenli bağlanma, babaya güvenli bağlanma, umut düzeyi ve sosyal karşılaştırma yapımları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi, anneye ve babaya güvenli bağlanma ile umut puanları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Öğrencilerin anneye ($r = .34$, $p < .01$) ve babaya ($r = .34$, $p < .01$) güvenli bağlanmaları ile umut puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Öğrencilerin anneye ($r = .32$, $p < .01$) ve babaya ($r = .32$, $p < .01$) güvenli

bağlanmaları ile sosyal karşılaştırma puanları arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 3. *Anneye ve babaya güvenli bağlanma, umut düzeyi ve sosyal karşılaştırma arasındaki ilişki*

	Anneye Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Babaya Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Umut Toplam Puanı	Sosyal Karşılaşt ırma Toplam Puanı
Anneye Güvenli Bağlanma Toplam Puanı		.584**	.342**	.322**
Babaya Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	.584**		.344**	.326**
Umut Toplam Puanı	.342**	.344**		.583**
Sosyal Karşılaştırma Toplam Puanı	.322**	.326**	.583**	

**r= 0.01 seviyesinde anlamlı

Öğrencilerin anneye ve babaya güvenli bağlanmaları ile umut puanları ve sosyal karşılaştırmaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için basit regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçların tamamı tek bir tabloda yer almaktadır. Bu sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, anneye güvenli bağlanma toplam puanlarının umut toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .342/R^2 = .11, p < .01$). Bununla birlikte babaya güvenli bağlanma toplam puanlarının umut toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .344/R^2 = .11, p < .01$). Benzer şekilde, anneye güvenli bağlanma toplam puanlarının sosyal karşılaştırma toplam puanlarının da anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ($R = .322 /R^2 = .10, p < .01$) Babaya güvenli bağlanma toplam puanlarının da sosyal karşılaştırma toplam puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ($R = .326/R^2 = .10, p < .01$).

Tablo 4. *Anneye babaya güvenli bağlanma ile umut düzeyi ve sosyal karşılaştırma basit regresyon analizi sonuçları*

		Beta	Tahminin Standart Hatası	t	Sig
Anneye Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Umut Toplam Puanı	.238	4.52530	9.501	.000
	Sabit Sayı	17.766		14.910	.000
	R=.342, $R^2=$.117, F=90.270				
Babaya Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Umut Toplam Puanı	.220	4.52085	9.581	.000
	Sabit Sayı	18.711		17.256	.000
	R=.344, $R^2=$.118, F=91.793				
Anneye Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Sosyal Karşılaştırma Toplam Puanı	.560	11.36793	8.891	.000
	Sabit Sayı	64.361		21.0502	.000
	R=.322, $R^2=$.104, F=79.050				
Babaya Güvenli Bağlanma Toplam Puanı	Sosyal Karşılaştırma Toplam Puanı	.520	11.35283	9.004	.000
	Sabit Sayı	66.487		24.416	.000
	R=.326, $R^2=$.106, F=81.079				

($p < 0.01$ Bağımsız Değişken: Anneye Güvenli Bağlanma Toplam Puanı, Babaya Güvenli Bağlanma Toplam Puanı, Bağımlı Değişken: Umut Toplam Puanı, Sosyal Karşılaştırma Toplam Puanı.)

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin anne ve babalarına güvenli bağlanmalarının; öğrencilerin cinsiyetine, okulöncesi çağda bakım alma durumuna, kardeş sayılarına, sınıf düzeylerine, okul başarılarına, anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre değişip değişmediği ile anne ve babalarına güvenli bağlanmalarının umut ve sosyal karşılaştırmayla olan ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara dair yorumlar sırası ile aşağıda verilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre anne babalarına güvenli bağlanmaları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Sümer ve Anafarta-Şendağ (2009) tarafından 5. ve 6. sınıf öğrencileri ile yapılmış olan bir çalışmada da benzer şekilde anne babaya güvenli bağlanmada kız ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu

durum Kerns, Tomich, Aspelmeier ve Contreras'ın (2000) bağlanmanın cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koydukları araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu da öğrencilerin 0-6 yaş arasında anneleri ya da başka birisi tarafından bakılıp bakılmamasının anneye ve babaya güvenli bağlanma puanlarında anlamlı bir farklılığa yol açmadığıdır. Bu sonuç Caldwell, Wright, Honig ve Tannenbaum (1969) ile Rauh'un (1996) araştırmalarının sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Yani çocukların kreş, bakıcı ya da aileden bir birey tarafından bakım alması, çocuğun annesine yönelik güvenli bağlanma geliştirip geliştirmemesi üzerinde önemli olmamaktadır. Bu durum çocuğun tutarlı bir bakım görmesi, ihtiyaçlarının doğru zamanda karşılanması, kreşte bakım veren kişinin ya da anaokulunda sorumlu olan öğretmenin sürekli değişmemesi (Berk, 2013) ile açıklanabilir. Bu yaşlarda bakım veren kişilerin çocuklara yönelik davranışlarındaki tutarlılık güvenli bağlanma sürecini desteklemiş olabilir.

Çocukların anne ve babaları dışındaki kişilerden bakım görmelerine rağmen anne ve babaya güvenli bağlanma geliştirmiş olmaları sonucunu, Santrock'un (2011) da belirttiği gibi annenin doğum izni, çocuklara güvenli bir çevre sağlanması, çocuğun kendine uygun oyuncaklara ulaşabilmesi, yaşına uygun etkinliklere katılması ve bakıcı başına düşen çocuk sayısı düşük olması etkilemiş olabilir. Razon'a (1981) göre de annenin çalışması nedeniyle çeşitli sorunlar olsa da annenin yokluğunda iyi ve etkili bir eğitim bu sorunların oluşmasını engelleyebilmektedir.

Kardeş sayısı açısından bakıldığında çocukların güvenli bağlanmalarında farklılık görülmemiştir. Yani kardeş sayısının değişmesi çocukların anne ve babaya olan güvenli bağlanmalarını etkilememektedir. Annelerin her bir çocuğu ile olan ilişkilerinde adil ve eşit davranıyor olmaları böyle bir sonucun ortaya çıkmasına yol açmış olabilir. Kardeşler arasındaki iletişimin olumlu olması da bu sonuca sebep olmuş olabilir. Baydar, Greek ve Brooks-Gunn (1997), kardeşler arasındaki etkileşimin bağlanma üzerinde etkili olduğunu belirtmektedirler. Araştırmanın sonucu bu görüş ile tutarlılık göstermektedir.

Başarı değişkeni açısından elde edilen sonuçlara bakıldığında, teşekkür ve takdir belgesi almış öğrencilerin annelerine güvenli bağlanma düzeyleri; zayıf dersi/dersleri olan öğrenciler ile herhangi bir zayıfı bulunmayan öğrencilerin annelerine güvenli bağlanma düzeylerinden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde teşekkür ya da takdir belgesi alan öğrencilerin babaya güvenli bağlanma düzeyleri zayıf dersi/dersleri olan öğrencilerin babaya güvenli bağlanma düzeylerinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin okul başarıları ile anne ve babaya güvenli bağlanma puanları arasında anlamlı fark olduğu

görülmektedir. Yani başarılı olan öğrencilerin anneye ve babaya güvenli bağlanma puanları, zayıfı olmayan ve başarısız olan öğrencilerden yüksektir. Bu bulgu Morrison'ın (2007) ailelere, çocuklarının eğitimi konusunda etkili olabilecekleri, onların eğitimi ile bağlantılı olmalarına olanak tanıyacak yollar sağlamanın ve etkili biçimde çocukları ile iletişim halinde olmalarına fırsat vermenin fayda sağlayacağı görüşü ile tutarlıdır. Granot ve Mayseless'in (2001) başarılı öğrencilerin güvenli bağlanma örüntülerine sahip olduğu görüşü ile de benzerlik göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguya göre, çocukların annelerine güvenli bağlanmasının annenin eğitim düzeyine göre bir farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında, annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler ile annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin annelerine güvenli bağlanmaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin annelerine güvenle bağlanmaları düzeyi, annesi ortaokul mezunu olan çocuklardan daha yüksektir. Annelerin eğitim seviyesi arttıkça çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmek için daha çok çaba harcadıkları söylenebilir. Elde edilen bu sonuç Bradley ve Corwyn'nun (2002) ileri sürdüğü sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının anneye güvensiz bağlanma geliştirdikleri görüşü ile tutarlıdır. Bu durum Razon'un (1981) belirttiği gibi anne ve çocuklar arasındaki ilişkiyi etkileyen unsurun çocuğa ayrılan sürenin uzunluğunun değil çocukla geçirilen sürenin niteliği olduğu görüşü ile benzerlik göstermektedir. Annelerin her bir çocuğu ile olan ilişkisinin ve etkileşiminin iyi olması böyle bir sonucun ortaya çıkmasına yol açmış olabilir. Başka bir çalışmada San-Bayhan ve Artan (2005), çalışan annelerin çocuklarına daha fazla ilgi göstermekte olduklarını ve onlarla daha fazla konuştuklarını belirtmektedirler.

Babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin annelerine karşı geliştirdikleri güvenli bağlanma ile babaları lise mezunu olan öğrencilerin annelerine geliştirdikleri güvenli bağlanma puanları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Üniversite mezunu olan babaların çocukları, annelerine daha güvenli bağlanmışlardır. Ancak bu durum babaya bağlanma puanlarını etkilememektedir. Babanın eğitim durumunun anneye bağlanmayı etkiliyor olmasının nedeni annenin, babanın çocuk ile etkileşiminde ve iletişimde bağlayıcı rol oynaması (Gander ve Gardiner, 2010) olabilir. Bununla birlikte babanın eğitim durumunun babaya bağlanmayı etkilememe sebebi geleneksel baba rollerinin (Lamb ve Tamis-Lemonda, 2004) tüm eğitim düzeyinde yer alan babalar için kültürel olarak ortak şekilde biçimlenmesinden kaynaklanmış olabilir (Fişek, 1991: Akt. Yalçınöz, 2011).

Bu çalışmada ayrıca öğrencilerin anne babaya güvenli bağlanmaları ile umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırmaları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Öğrencilerin anne babalarına güvenli bağlanmaları ile umut düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Buna göre anne ve babaya güvenli bağlanmanın umudun anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Bu bulgu Simmons ve diğerlerinin (2009) güvenli bağlanmanın umudun yordayıcısı olduğuna dair araştırmalarının sonucu ile tutarlılık göstermektedir. Anne ve babaya güvenli bağlanmanın yüksek olması çocuklarda umudun alt boyutlarından olan hedef belirleme ya da geleceğe dair plan yapma olarak açıklanabilen amaca güdülenme ve bu hedeflere ulaşma yolları konusunda çocukları motive ettiği söylenebilir.

Öğrencilerin anne ve babalarına bağlanmaları ile sosyal karşılaştırma yapmaları yani kendilerini değerlendirmeleri arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Anne ve babasına güvenli bağlanmış öğrenciler kendilerini daha olumlu algılamaktadırlar. Elde edilen bu sonuca dayanarak anne babaya güvenli bağlanmanın çocukların kendilerini olumlu değerlendirmelerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu söylenebilir. Bu bulgu, Grossmann ve Grossmann'ın (1991) güvenli bağlanma örüntülerine sahip olan çocukların, güvensiz bağlanma örüntüsüne sahip olan çocuklara göre kendilerine yönelik algılarının daha olumlu olduğu ve ilişki kurmakta daha başarılı oldukları görüşü ile benzerlik göstermektedir (Akt. Akgün ve Mellier, 2014).

Öneriler

Sonuç olarak çocuklarda anne babalarına karşı yüksek güvenli bağlanma gelişmesi; onların derslerde daha başarılı olmalarını desteklemekte, geleceğe dair plan yapma ile hedef belirlemesini de içeren umutlarını arttırmakta ve kendilerini daha olumlu algılamalarına yol açabilmektedir. Ortaokul döneminde kendilerini olumlu algılayan çocukların aile bireyleri ve diğer kişilerle olan ilişkileri daha sağlıklı olacaktır. Bu yaşlarda görülen ergenlik dönemine özgü sorunları daha kolay atlatabileceklerdir. Elde edilen bu sonuçlara göre; tüm eğitim kurumlarında çocukların ebeveynlerine güvenli bağlılık geliştirmesinin önemine yönelik anne babalara ve anne baba adaylarına verilecek olan eğitim çalışmalarında güvenli bağlanmanın önemi vurgulanabilir. Bu bağlamda rehber öğretmenlere; anaokulları ve diğer öğretim kurumlarında ailelere yönelik düzenleyecekleri çalışmalarda anne babaya güvenli bağlanma konusunu vurgulamaları önerilebilir. Bu çalışmada 11-12 yaşlarındaki çocukların anne babalarına güvenli bağlanmaları araştırılmıştır. Yapılacak başka çalışmalarda farklı yaş gruplarındaki çocukların anne babalarına güvenli bağlanmaları araştırılabilir.

Kaynakça

- Adler, A. (2004). *İnsanın doğasını anlamak* (Başkaya, D. Çev.). İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Ainsworth, M. S. (1974). The development of infant-mother attachment. A Final Report of the Office of Child Development. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED122924.pdf> adresinden elde edildi.
- Ainsworth, M. D. S., ve Bell, S. M. V. (1974). Mother-infant interaction and the development of competence. İçinde K. Connolly ve J. Bruner (Ed.), *The growth of competence*. (s. 97-118). New York: Academic Press.
- Ainsworth, M. D. S. ve Tracy, R. L. (1972). *Infant feeding and attachment*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Akgün, E. ve Mellier, D. (2014). Okul öncesi dönem çocukların öykülerinin bağlanma kuramına göre niteliksel değerlendirmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(1), 23-43.
- Aksel, E. S. ve Kaplan, B. (2013). Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 1, 20-49.
- Algan, A. G. ve Şendil, G. (2013). Okul Öncesi Çocuklar ve Ebeveynlerinin Bağlanma Güvenlikleri İle Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 33(1), 55-68.
- Arslan, E. (2008). *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi* (Yayınlanmış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Atik, E. L. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atik, G. ve Kemer, G. (2009). Psychometric properties of children's hope scale: Validity and reliability study. *Elementary Education Online*, 8(2), 379-390.
- Aytın, N. (2014). *Ergenlerde yeme tutumları ile sorun çözme eğilimleri ve ebeveyne bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Bacanlı, F., ve Sürücü, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ebeveyne bağlanmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 679-700.
- Bailey, T. C. ve Snyder, C. R. (2010). Satisfaction with life and hope: A look at age and marital status. *The Psychological Record*, 57(2), 5.

- Baydar, N., Greek, A. ve Brooks-Gunn, J. (1997). A longitudinal study of the effects of the birth of a sibling during the first 6 years of life. *Journal of Marriage and the Family*, 59(4), 939-956.
- Bayraktar, F., Sayıl, M., ve Kumru, A. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 48-63.
- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). Çocuk gelişim psikolojisi (Gündüz, O. Çev.). *İstanbul: Kaknüs Yayınevi*.
- Berk, E. L. (2013). *Bebekler ve çocuklar- doğum öncesinden orta çocukluğa* (Işıkoğlu, E. Çev.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Bowlby, J. (2012a). *Bağlanma* (Güneri, S. Çev.). İstanbul: Pinhan Yayınları.
- Bowlby, J. (2012b). *Güvenli bir dayanak* (Soylu, T. V. Çev.). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Bradley, R. H. ve Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 371-399.
- Bifulco, A., Figueiredo, B., Guedeney, N., Gorman, L. L., Hayes, S., Muzik, M., ... ve Henshaw, C. A. (2004). Maternal attachment style and depression associated with childbirth: preliminary results from a European and US cross-cultural study. *The British Journal of Psychiatry*, 184(46), 31-37.
- Caldwell, B. M., Wright, C. M., Honig, A. S. ve Tannenbaum, J. (1970). Infant day care and attachment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 40(3), 397.
- Deniz, M. E. (2006). Ergenlerde bağlanma stilleri ile çocukluk istismarları ve suçluluk-utanç arasındaki ilişki. *Eurasian Journal of Educational Research*, 22, 89-99.
- Donate-Bartfield, E. L. ve Passman, R. H. (1992, Ağustos). *Security Blankets and Children's Security of Attachment to Their Mothers*. Amerikan Psikoloji Derneği'nin Geleneksel Toplantısı ,Sözlü bildiri. Washington, Amerika Birleşik Devletleri,
- Erözkan, A. (2011). Lise Öğrencilerinin Sosyal Karşılaştırma ve Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 1-18.
- Gander, J. M. ve Gardiner, W. H. (2010). *Çocuk ve ergen gelişimi* (Dönmez, A., Çelen, N., Onur, B. Çev.). Ankara: İmge Kitapevi.
- Granot, D. ve Mayseless, O. (2001). Attachment security and adjustment to school in middle childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 25(6), 530-541.
- Grossmann, K., Grossmann, K. E., Fremmer-Bombik, E., Kindler, H. ve Scheuerer-Engelich, H. (2002). The uniqueness of the child-father attachment relationship: Fathers' sensitive

- and challenging play as a pivotal variable in a 16-year longitudinal study. *Social development, 11(3)*, 301-337.
- Gündüz, B. (2013). Bağlanma stilleri, akılcı olmayan inançlar ve psikolojik belirtilerin bilişsel esnekliği yordamadaki katkıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(4)*, 2071-2085.
- Harlow, H. F. ve Harlow, M. (1966). Learning to love. *American Scientist. 54(3)*, 244-272.
- Irving, L. M., Snyder, C. R. ve Crowson Jr, J. J. (1998). Hope and coping with cancer by college women. *Journal of personality, 66(2)*, 195-214.
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde bağlanma stilleri ve yalnızlık arasındaki ilişki. *Journal of Society & Social Work, 23(2)*, 33-46.
- Kerns, K. A., Klepac, L. ve Cole, A. (1996). Peer relationships and preadolescents' perceptions of security in the child-mother relationship. *Developmental psychology, 32(3)*, 457-466.
- Kerns, K. A., Tomich, P. L., Aspelmeier, J. E., & Contreras, J. M. (2000). Attachment-based assessments of parent-child relationships in middle childhood. *Developmental psychology, 36(5)*, 614-626.
- Keskin, G. ve Çam, O. (2008). Ergenlerin ruhsal durumları ve anne baba tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 9(3)*, 139-147.
- Kırimer, F., Sümer, N. ve Akça, E. (2014). Orta çocuklukta anneye kaygılı ve kaçınan bağlanma: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II-Orta Çocukluk Dönemi Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları, 17(33)*, 45-57.
- Kocayörük, E. (2009). Anne-baba ve akran bağlanmasının ergenlerin uyum düzeylerini yordama gücü. *Journal of Educational Sciences & Practices, 8(15)*, 103-118.
- Kökçü F, ve Kesebir S. (2010). İki uçlu olgular ve çocuklarında bağlanma biçiminin mizaç, kişilik ve klinik özellikler ile ilişkisi: Kontrollü bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi. 21(4)*, 309-318.
- Lamb, M. E. (1975 Nisan). *Infant Attachment to Mothers and Fathers*. Sözel bildiri, Çocuk Gelişimi Araştırma Topluluğu Bienali. Denver.
- Lamb, M. E. ve Tamis-Lemonda, C. S. (2004). *The role of the father in childdevelopment*. John Wiley & Sons.
- Lewis, C. ve Lamb, M. E. (2003). Fathers' influences on children's development: The evidence from two-parent families. *European journal of psychology of education, 18(2)*, 211-228.

- Morsünbül, Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Morrison, G. S. (2007). *Early childhood education today*. Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company.
- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özen, D. Ş. ve Aktan, T. (2010). Bağlanma ve zorbalık sisteminde yer alma: başa çıkma stratejilerinin aracı rolü. *Turkish Journal of Psychology*, 25(65), 101-113.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2013). İlk ergenlikte ana-babaya bağlanma, okula bağlanma ve yaşam doyumu. *İlköğretim Online*, 12(3), 836-848.
- Peterson, G. H., ve Mehl, L. E. (1978). Some determinants of maternal attachment. *American journal of Psychiatry*, 135(10), 1168-1173.
- Rauh, H. (1996). Day-care experience and infant-mother attachment. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED407090.pdf> adresinden elde edildi.
- Razon, N. (1981). Çalışan anne ve çocuk. *Aile ve Çocuk Dergisi*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Razon, N. (1990). Çalışan Anne ve Çocuğu. *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ringler, N. M., Kennell, J. H., Jarvella, R., Navojosky, B. J., & Klaus, M. H. (1975). Mother-to-child speech at 2 years effects of early postnatal contact. *The Journal of pediatrics*, 86(1), 141-144.
- Roggman, L. A. (1991 Nisan). *Mother-toddler coordinated attention in relation to security of attachment ve cognitive skill*. . Sözel bildiri, Çocuk Gelişimi Araştırma Topluluğu Bienali, Seattle.
- Sabuncuoğlu, O. ve Berkem, M. (2006). Bağlanma biçemi ve doğum sonrası depresyon belirtileri arasındaki ilişki: Türkiye'den bulgular. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 252-258.
- San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2005). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Santrock, J. W. (2011). *Yaşam boyu gelişim-gelişim psikolojisi* (Yüksel, G. Çev.). İstanbul: Nobel Yayınları.
- Sezer, T. (2012). Okul öncesi çocuğunun temel özellikleri ve gereksinimleri. İçinde F. Gülçatı ve S. Tümkaya (Ed.). *Erken çocukluk eğitimi*. (s.207-247). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Simmons, B. L., Gooty, J., Nelson, D. L. ve Little, L. M. (2009). Secure attachment: implications for hope, trust, burnout, and performance. *Journal of Organizational Behavior*, 30(2), 233-247.
- Sümer, N. ve Anafarta-Şendağ, M. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101.
- Snyder, C. R., Hoza, B., Pelham, W. E., Rapoff, M., Ware, L., Danovsky, M., ... ve Stahl, K. J. (1997). The development and validation of the children's hope scale. *Journal of pediatric psychology*, 22(3), 399-421.
- Snyder, C.R., LaPointe, A.B., Crowson, J.J. ve Early, S. (1998). Preferences of high- and low- hope people for selfreferential input. *Cognition and Emotion*, 12(6), 807-823.
- Snyder, C.R., Feldman, D.B., Taylor, J.D., Schroeder, L.L. ve Adams, V. (2000). The roles of hopeful thinking in preventing problems and enhancing strengths. *Applied and Preventive Psychology*, 9(4), 262-295.
- Şahin, N. H. ve Şahin, N. (1992). *Adolescent guilt, shame and depression in relation to sociotropy and autonomy*. The World Congress of Cognitive Therapy. Toronto, Canada. 17-21 Haziran.
- Taş Zalluhoğlu, B. (2015). *4-6 yaş aralığındaki okul öncesi çocukların ve annelerinin bağlanma örüntüleri ile annelerinin ebeveyn tutumları ve stresle başa çıkma yaklaşımlarının incelenmesi: çocuk psikiyatri kliniğine başvuran ve başvurmamış olan çocukların karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Teti, M. D., Corns, K. M., ve Das Eiden. R. (1995). Maternal working models of attachment, marital adjustment and the parent child relationship. *Child Development*. 66(5), 1504-1518.
- Türköz, Y. (2007). *Okul öncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, S. (2005). *Okul öncesi çocuklarda benliğe ilişkin inançlar, kişilerarası şemalar ve bağlanma ilişkisinin temsilleri arasındaki ilişki: Ebeveynlerin kişilerarası şemalarının ve bağlanma modellerinin etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. E., ve Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri

arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 1*, 589-598.

Valle, M.F., Huebner, E.S. ve Suldo, S.M. (2006). An analysis hope as a psychological strength. *Journal of Social Psychology, 44*(5), 393-406.

Van IJzendoorn, M. H., Vereijken, C. M., Bakermans-Kranenburg, M. J. ve MarianneRiksen-Walraven, J. (2004). Assessing attachment security with the attachment Q sort: Meta-analytic evidence for the validity of the observer AQS. *Child development, 75*(4), 1188-1213.

Yalçınöz, B. (2011). *From being a son to being a father: an intergenerational comparison of fatherhood in Turkey*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yolalan, H. (2013). *Ergenlerde depresyon ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Extended Abstract

Attachment is defined as an emotional bond or a relationship that develops between one and surrounding special others. At first, this special bond develops between mother and child. Hence, mother isn't the only one. This special person can be a father, grandmother or brother (Ainsworth, 1974). Father is also an important figure for child. Father's participation in child care can also be effective on attachment (Santrock, 2011). There are three types of attachment defined in the literature; secure, avoiding and resistant. These types of attachment do not change in time. Child's attachment to his mother and father can affect the child in many aspects like social skills, empathy, and self-esteem (Berk, 2013; Bowlby, 2012b). Children start to change when they reach middle childhood. Their memories develop, they can think about abstract things and also their problem solving skills develop. Their relationships with their mothers, fathers and friends start to change (Bee & Boyd, 2009).

Hope is a motive of act to find a way to reach individual goals. There is a relationship between hope and attachment (Bailey & Snyder, 2010; Simmons, Gooty, Nelson, & Little, 2009). Another variable of this research is social comparison that requires individuals to evaluate their own opinions and abilities by comparing themselves with others in order to resolve their social, emotional and physical requirements, and learn how to define the self (Erözkan, 2011; Öngider, 2013). Individuals who have secure attachment perceive themselves and the others in their surroundings more positive than the others (Gündüz, 2013). In this study, the middle school children's attachment to their mothers and fathers were examined.

The purpose of this study was to examine the middle school children's attachment to their mothers and fathers, and reveal whether the middle school students' attachment to their mothers and fathers shows a significant difference according to gender, child care, number of siblings, grades, academic success, mothers' and fathers' education levels and also reveal whether there is a relationship between attachment, hope, and social comparison.

The sample of this study consisted of 685 middle school students studying in the 6. and 7. grades of a state school in Kayseri in 2014-2015 academic year spring semester. The general survey method was adopted in the research. During the data collection phase, the researcher was in class and made necessary explanations about the scales. Kerns Secure Attachment Scale, Social Comparison Scale, Children's Hope Scale and Personal Information Form were used to collect the data. SPSS 20 was used for analysis. To investigate the normal distribution of quantitative data, descriptive statistical techniques like mean, mode, median were used.

Besides, the independent samples t-test, ANOVA, correlation and simple regression were used to analyze the data. The significance levels were set as .05.

The results of this study indicated that children's secure attachment to their mothers showed significant difference according to their academic success and their mothers' and fathers' education levels. There was no significant difference between safe attachment to mother and class, gender, number of siblings and care giving status ($p > .05$). Children's secure attachment to their fathers showed difference only in terms of academic success. There was no significant difference between safe attachment to father and class, gender, number of siblings, care giving status, education level of mother and father ($p > .05$). There was a positive significant relationship between secure attachment and hope and secure attachment and social comparison. It was observed that there was a significant positive relationship between children's secure attachment to their mothers ($r = .34, p < .01$) and to their fathers ($r = .34, p < .01$) and hope level. It was observed that there was a significant positive relationship between the children's secure attachment to their mothers ($r = .32, p < 0.01$) and to their fathers ($r = .32, p < .01$) and social comparison scores. It appears that the total scores of secure attachment to mother and father are a significant predictor of the total score of hope ($R = .342 / R = .344, R^2 = .11 / R^2 = .11, p < .01$). Similarly, total scores of secure attachment to mother and father were found to be a significant predictor of social comparison total ($R = .322 / R = .326, R^2 = .10 / R^2 = .10, p < .01$).

As a result, the development of high-secure attachment to parents in children encourage them to be more successful in the lessons, increase their hopes that include planning for the future and setting goals, and at the same time lead them to perceive themselves more positive. According to these results, it is possible to emphasize the importance of secure attachment to the parents and parent candidates in the institutions other than school. In this context, it may be suggested to school counselors to emphasize the importance of secure attachment to the parents when working with family members in kindergartens and other educational institutions. In this study, children aged between 11 and 12 years were investigated in terms of secure attachment to their parents. In other studies, it is possible to investigate the secure attachment of children to their parents in different age groups.